

Kenellä on oikeus hallita Venäjää kun Putin poistuu? Johtaako vallanvaihto sekasortoon?

Venäjällä alkaa Ukrainan sodan jälkeen *sekurokratian* sisällissota?

Samaan aikaan kun Venäjän ja Ukrainan sota jatkuu, keskustellaan tutkijoiden ja politologien keskuudessa siitä, mitä sodan jälkeen tapahtuu. Kysymyksiä on monia. Kuka rahoittaa Ukrainan uudelleenrakentamisen ja mikä on Ukrainan asema suhteessa Venäjään, EU:hun ja USA:han?¹

Asia kiinnostaa myös suurta yleisöä. Miten pitkään sota jatkuu? Pääsemmekö palaamaan normaaliin? Miten paljon ruuan, lämmityksen ja polttonesteiden hinnat kohoavat? Nehän olivat nousseet voimakkaasti jo ennen sotaa. Onko kyse ”Putinin hinnoista” vai ”vihreän siirtymän hinnoista”?

Ukrainan sodan ongelmakenttä on monimutkainen: Saksassa ja Ranskassa on voimakkaita teollisuuden sidoksissa olevia eturyhmiä, joilla on halua saada sota loppumaan mahdollisimman pian ja palata ”*business as usual*” -suhteisiin Venäjän kanssa. Eryteisesti maakaasun saatavuus voi merkitä poliittisia ongelmia joka puolella Eurooppaa. Saksassa valmistaudutaan kylmään talveen ja säännöstelyyn. Meillä Suomessa asia on aktualisoitumassa Uniperin vaikeuksien kautta suomalaisten veronmaksajien kontolle. Toisaalta meilläkin yleisöä valmistellaan ankaraan talveen.²

Eryteisesti meillä Suomessa mietitään sitä, mitä ylipäätään Venäjän kanssa tehdään; onko meillä itärajalla 1300 kilometrin raja, jonka takana ei ole mitään? Ovatko Suomen ja Venäjän suhteet täysin lopussa kuten Venäjän Suomen suurlähettiläs **Pavel Kuzetsov** on todennut?³

Suostuuko Venäjä normalisoimaan suhteensa Nato-jäsenyyttä halajavan Suomen kanssa tai haluammeko me tulevaisuudessa yleensä ikinä käydä kauppaa Venäjän kanssa? Entä miten energiayhteistyön käy? Onko tästä kriisistä nopeaa ulospääsyä?

Suurin huomio keskittyy kuitenkin siihen, miten käy Putinin luoman poliittisen järjestelmän, jos hän kuolee tai Ukraina voittaa sodan. Entä kuka saa vallan Putinin jälkeen? Kykeneekö *sekurokratia* sopimaan hänen seuraajastaan vai vajoaako itänaapuri sisällissotaan ja poliittiseen sekamelskaan? Onko edessä Lännen sota Venäjän kanssa vai Venäjän sisäinen kaaos, joka säteilee meillekin?

Putinin *sekurokratia*

Venäjän poliittisen järjestelmän perusongelma on puolueiden riippuvuus ylimmästä vallasta ja siitä johtuva demokraattisten järjestelmien heikkous. Monipuoluejärjestelmän traditiot ovat olemattomat. Periaatteessa maassa vallitsee perustuslaki, jonka pitäisi taata rauhallinen vallanvaihto. Ongelmana on kuitenkin se, että maan tosiasiallinen johto ei ole hallituksella tai edes duumalla vaan se on aivan muissa käsissä. Maa on

¹ <https://foreignpolicy.com/2022/06/15/ukraine-war-reconstruction-us-eu-assistance/>.

² <https://www.sueddeutsche.de/politik/uniper-rettung-finnland-1.5621434>.

³ <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008953431.html>.

periaatteessa demokratia, mutta todellisuudessa Venäjällä valtaa pitää mystiseksi hahmoksi nostettu presidentti ja hänen lähipiirinsä, joka toimii erityisen presidentinhallinnon kautta. Järjestelmän asemaa pönkittää noin 6000 hengen ”sekurokratia”.

Sana viittaa turvallisuuselimissä palveleviin tai niissä palvelleisiin henkilöihin, jotka on presidentinhallinnon toimesta ”täsmäpommitettu” Venäjän johtoasemiin. Presidentinhallinto liikuttelee tätä ”vallan vertikaalin koneistoa” ja kuvernöörin hallitsemia alueita haluamallaan tavalla. ⁴ Tämä uusi eliitti taas seuraa ulkoisesti katsoen lojaalisti ja sokeasti presidentti Putinia ja tämän muutamia uskottuja. Sen uskollisuus on varmistettu rahalla ja pelolla.

Venäjän sekurokratia voi periaatteessa ihan hyvin. Pakotteista huolimatta. Mainittakoon lisäksi, että massiivinen korruptio varmistaa tälle uudelle aatelille ennennäkemättömän aseman ja varallisuuden. Uusi sekurokratia-rälssi tietää, että sen tämänhetkiset omistukset perustuvat tottelevaisuuteen ja lojaalisuuteen. Petturit kokevat karmean kohtalon ja jokaisesta verisestä rangaistuksesta päättää ”*capo di tutti capi*” – Putin itse.⁵

Muodollista demokratiaa varten sekurokratia pitää yllä myös demokratian kulissia. Se on luonut itselleen hallitsemisen instrumentteja, jotka imitoivat länsimaisia vastineita. Tärkein niistä on duumaan luotu ns. vallan puolue, jolla on Venäjän parlamentissa perustuslain muuttamiseen tarvittava enemmistö. Tämä puolue - Yhtenäinen Venäjä (Jedro) - ei kuitenkaan aidosti edusta ketään. *Jedinnaja Rossija* ei ole oikea puolue vaan se on virkamiesten ylläpitämä varjo-organisaatio, joka tekee täsmälleen sitä mitä valta haluaa. Tämän puolueen lisäksi on tietenkin muita puolueita, mutta ne eivät pysty uhkaamaan vallitsevaa järjestelmää vaan pyrkivät tottelevaisesti noudattelemaan vallan vaatimuksia.

Lyhyesti: maan todellinen hallitsija on presidentti ja hänen presidentillinen hallintonsa sekä tietenkin hallintoa totteleva turvallisuuspalvelumiesten sekurokratia.

Kysymys kuuluukin, miten Venäjällä nykyään valtaa pitävä ja suoraviivaisiin ratkaisuihin turvautuva sekurokratia kykenisi noudattamaan perustuslakia, mikäli aika jättäisi nykyisestä presidentistä? Entä kuka näistä turvallisuusalan ihmisistä voisi todeta, että juuri hänellä on yleistä poliittista luottamusta maan johtamiseen?

Lyhyesti: kenellä on oikeus hallita Venäjää kun Putin poistuu? Johtaako vallanvaihto sekasortoon? Kuten ennenkin Venäjän historiassa?

⁴ Venäjän alueiden hallinnasta: Kuvernöörin asema on muuttunut sitten 2000-luvun alun kun presidentti Putin tuli valtaan. Aluksi perustettiin erikoisaluetta, joiden piti yhtenäistää aidoilla vaaleilla valittujen kuvernöörin toiminta ja asettaa ne keskusvallan alaiseksi. Sen jälkeen kuvernöörin valtaa ja asemaa nakerrettiin joko nimittämällä suoraan kuvernöörejä Moskovasta tai sitten asettamalla alueille omia edustajia vaalien kautta. Kyse on syvimmiltään Venäjän federaatorakenteen sisäänrakennetusta ”systeemiongelma”. Nimitetyt tai valitut kuvernöörit eivät yleensä edusta aluetta keskusvaltaan päin. Tärkeintä on tottelevaisuus. Moskovan johtama ns. ”vertikaalinen hallintojärjestelmä” on jäykkä eikä kuvernöörin joukossa ole ammattilaisia, jotka osaisivat ratkaista niitä tuhansia pieniä sosiaalisia ja poliittisia konflikteja, joita aina syntyy. Toisaalta Moskovan jättimäinen keskushallinto on äärimmäisen hidas, korruptoitunut ja byrokraattinen. Keskusministeriöt eivät toimi edes siedettävästi alueiden tarpeisiin nähden. Samaan aikaan alueiden ”päällystakkeja” on useita; maan alueiden hallinta on perustunut monimutkaiseen yhteydenpitojärjestelmään. Tilannetta vaikeuttaa myös talous; rikkaat alueet ja niiden kuvernöörit ovat aina hitusen itsenäisempiä kuin ne köyhät alueet, jotka joutuvat hattu kourassa lähestymään Moskovaa tai ne alueet, jotka ovat sijainneet rajoilla ja samalla myös osin FSB:n hallinnassa.

⁵ Kt. Arto Luukkanen: Projekti Putin: Uuden Venäjän historiaa 1996–2008. Helsinki: WSOY, 2008; Kuka omistaa Venäjän? Omistamisen ja vallan välinen dynamiikka Venäjällä? Helsinki: WSOY, 2009; Suomi hajoavan imperiumin sylissä. Helsinki: Otava, 2019.

Onko Venäjällä edessä uusi Smutnoe Vremja – Sekasorron aika?

Sekasorron aika (Smutnoe Vremja) koitti Venäjän historiassa vuosina 1598–1613 kun livana IV Julman viimeinen poikapuolinen perillinen kuoli. Maa joutui anarkian tilaan, kun ei ollut ns. legitiimiä ja yleisesti tunnustettua hallitsijaa.

Syy tähän valtatyhjiöön oli ilmeinen: tsaari livana IV oli tuhonnut kaikki mahdolliset sukuhaarat, jotka olisivat voineet kiistää hänen oikeutensa hallita. Omalla terrorijärjestöllään (opritšnikat) livana IV oli tapattanut kaikki mahdolliset kilpailijansa samaan aikaan kun vainoharhainen tsaari tappoi omakätisesti oman poikansa. Kun livanan viimeinen poikapuolinen jälkeläinen Fjodor Ivanovitš I kuoli vuonna 1598 merkitsi se kriisiä järjestelmälle, joka oli keskittänyt vallan niin tiiviisti yhteen sukulinjaan. Alkoi sisäisen levottomuuden - ”Smutnoe Vremjan” aika.

Sekasorron ajan peruskysymys oli: oliko kellään vallantavoittelijalla itsestään selvää oikeutta valtaan? Entä mikä *rurikovitšeistä* (Rurikin jälkeläisistä ts. hallitsevan ruhtinasperheen jälkeläisistä) periytyvä pajarisuku saisi oman edustajansa valtaan? Kansa taas kääntyi epätoivoissaan niiden vallantavoittelijoiden puoleen (Vale-Dimitrit), jotka pystyivät uskottelemaan olevansa livana IV Julman ihmeellisesti pelastuneita poikia. Tarrautuminen tällaiseen ”oikeutettuun” tsaariin tarjosi maaorjuuteen tungetuille talonpojille, uskonnollisille laikoille ja ei-venäläisille kansallisuuksille mahdollisuuden protestoida valtion tiukkenevaa otetta ja verotusta vastaan. Venäjällä alkoi kaikkien sota kaikkia vastaan.

Tilanne on tällä hetkellä mielenkiintoisella tavalla varsin samanlainen kuin livana Julman aikana. Tämän voimakkaan tsaarin aloittamat sodat länttä vastaan (Liivinmaan sodat) eivät onnistuneet ja lopuksi Moskovan suuriruhtinaskunta joutui solmimaan nöyryyttävät rauhat niin Puolan kuin Ruotsinkin kanssa. Läntinen sotilastekniikka osoittautui ylivoimaiseksi vastustajaksi livanan vanhanaikaiselle armeijalle, eikä siviilien terrorisoimiseen erikoistunut ”opritšnik-armeija” kyennyt sotimaan tasavertaista vastustajaa vastaan.

Ukrainan sodassa näyttää käyvän samoin. Venäjä joutuu tunnustamaan, että sillä ei ole edellytyksiä pitkään sotaan eikä sen sotilastekniikka ole läntisen veroista. Tosiasiat voittavat ideologian. Näin on käynyt Venäjällä ennenkin: Krimin sodan (1853–1856) tuloksena tsaari Aleksanteri II joutui tinkimään Venäjän eduista Mustallamerellä. Alkoi liberaalien uudistusten aika. Japanin ja Venäjän yhteenoton 1904–1905 jälkeen Nikolai II joutui pitkän hampain hyväksymään kansanedustuslaitoksen duuman perustamisen.

Vanheneva Putin – livana IV Julma?

Vanheneva Putin muistuttaa monessa mielessä vanhenevaa livana Julmaa. Elämänsä loppuaikana livana Julma kärsi mielenterveydellisistä vaivoista, kohteli lähipiiriään mielivaltaisesti, pahoinpiteli puolisoitaan ja tappoi oman poikansa. Putin taas on yhä eristyneempi ihmisistä ja hänen käytöksensä näyttää olevan yhä arvaamattomampaa. Venäjän johdossa vallitseekin ns. ”jumalhämärä”; suuri johtaja luottaa joskus toisiin johtajiin ja joskus taas etsii apua toiselta taholta. Tämän lähipiirin kokoonpano vaihtelee eikä tämä epävirallinen ryhmä saa ikinä virallista asemaa. Johtaja vain neuvottelee ja harkitsee asioita haluamiensa ihmisten kanssa.

Putinin luoma sekurokratia on konkreettisempi asia. Se tarvitsee Putinia ja seisoo hänen takanaan horjumatta. Samoin kaikista vaikeuksista huolimatta hänen asemansa maan johtajana kansan keskuudessa on vankkumaton, kuten mielipidetiedusteluista voi havaita. Toisaalta, kuten Levada-keskuksen mielipidemittauksissa on havaittu, maan väestö ei ole oikein selvillä kuka Ukrainassa on Venäjän vihollinen: USA, Biden, Zelensky, ”viides kolonna” vai Nato?⁶

⁶ <https://www.levada.ru/2022/07/12/predstavleniya-o-pyatoj-kolonne/>.

Venäjän ”sotilaallinen erikoisoperaatio” ei ehkä ole niin suosittu kansan keskuudessa kuin annetaan ymmärtää, mutta television propagandan sokaisema kansa ei pysty näkemään muuta vaihtoehtoa kuin luottaa presidentti Putiniin. Viikosta toiseen toistuva vihanhetki Venäjän tv:n ykköskanavalta varmistaa, että viha säilyy tuoreena; toimittaja **Vladimir Solovjevin** isännöimä ohjelma varmistaa joukkohysterian. Tätä vihansaarnaamista johdetaan systemaattisesti ja ilkeästi. Kansallisesta pahantahtoisuudesta on tehty isänmaallinen hyve. Johtajanpalvontaa tihkuvat mediahenkilöt saarnaavat vihamielisyyttä Ukrainaa, länttä ja USA:ta vastaan eikä Solovjevin mukaan edessä voi olla muuta kuin ydinsota länttä vastaan. Lohdutuksena on se, että venäläiset pääsevät pommin jälkeen taivaaseen (!) kun taas länsimaisista vastustajista tulee ydinsodan jälkeen pelkkää tuhkaa.

Kun Putin tai jos Putin kuolee...

Entä mikä on Vladimir Putinin tulevaisuus? Hän on nyt neljättä kertaa presidenttinä ja hänen kautensa ulottuu aina vuoteen 2024 saakka. Perustuslakia voidaan venyttää miten tahansa hänen tapauksessaan. Ongelmana on kuitenkin se, että ”rakastettu johtaja” on pian jo 70-vuotias ja että hänen sairastelustaan on huhuttu jo vuodesta 2015 lähtien.

Amerikkalaisten tiedustelulähteet ovat suorasukaisia. Niiden ”tietojen” mukaan fataali sairaus on edennyt niin, että loppu on lähellä (<https://www.newsweek.com/exclusive-putin-treated-cancer-april-us-intelligence-report-says-1710357>). Tämän raportin mukaan Venäjän presidenttiä hoidettiin huhtikuussa pitkälle edenneen syövän takia ja että häntä vastaan olisi tehty murhayritys maaliskuussa.

Mikäli tämä pitää paikkaansa merkitsee se sitä, että Venäjän eliitti valmistautuisi hiljaisesti vallanvaihdokseen. Normaalistikin kulussien takana käytävä taistelu on armotonta ja siinä luodaan liittolaisuuksia ja pelataan vastustajia pois. On hyvä kuitenkin muistaa, että läntisen tiedustelutiedon mahdollisuudet ovat vähentyneet Ukrainan sodan takia minimiin; kokouksia ei pidetä eikä presidentin terveydentilaa voi arvioida kunnolla. Samoin on hyvä kysyä: ovatko nämä tiedustelulähteet samoja, jotka vuonna 2003 inttivät Irakissa olevan joukkotuhoaseita? Poliittisen päättäjän kannattaa pysyä varmistetuissa faktoissa.

Liittolaissuhteet ja vallan asetelmat seuraajaa etsiessä

Jos kuitenkin oletetaan, että Putin kuolee joskus tulevaisuudessa, niin sen poliittiset seuraukset ovat merkittävät. Ensiksi, presidentti Putinin mahdollinen kuolema hajottaa kaikki entiset liittolaisuussuhteet. Sekurokration eri instanssit FSB, FSO, GRU ovat olleet Putinin aikana kilpailuasetelmassa, eikä niiden välinen yhteistyö ole sujunut hyvin. On myös huomattava, että Venäjän valtionhallinnossa on 14 erilaista alaa, jolla on oikeus kantaa asetta. Kansalliskaartin merkitys on myös tärkeä sisäisen kurin ja järjestyksen pitämisessä.

Kaikkein vahvin instanssi on tietenkin armeija, joka sotii kuitenkin parhaillaan Ukrainassa. Sen sisällä on kuitenkin käynnissä myllerrys; kenraaleja on erotettu ja siirretty toisiin tehtäviin sodan aikana. Näyttää siltä, että sekurokratia ja itse ylin johtaja on sekaantunut operatiivisiin käskyihin voidakseen peittää virheensä, jotka se teki sodan alussa. Tulevan valtataistelun peruskysymyksenä tulee olemaan se sama kuin ”Smutnoe Vremjan” aikana – kenellä on legitiimi oikeus päästä ylimpään valtaan ja kenellä on oikeus hallita Venäjää?

Toiseksi, on hyvin epävarmaa, että sekurokratia ei kykene poliittiseen yhtenäisyyteen. Sitä yhdistää ainoastaan lojaliteetti Putinille – ei abstraktille ja usein laiminlyödyille perustuslailla. Venäjän poliittinen järjestelmä toimii nyt kitukasvuisesti ja tiukasti ylhäältä ohjattuna. On siten ilmeistä, että sekurokratia ei kykene yhteisen presidenttiehdokkaan nimittämiseen.

Seuraajat

Seuraajaehdokkaita kyllä riittää. Seuraajapörssissä on mainittu nimiä aina vakoilijatoveri ja vanhempi mentori **Nikolai Patruševista** sekä maalivahti, henkivartija, kenraali ja Tulan kuvernööri **Aleksei Djuminista** aina kansan suosiota nauttivaan puolustusministeri **Sergei Shoiguun** saakka.

Rauhallisen vallanvaihdon vaikeutena on myös se, että eliitin, talouden, presidentinhallinnon ja sekurokration olisi kyettävä löytämään sellainen ehdokas, joka saisi edes nimellistä tukea Venäjän kansan keskuudessa. Ongelmana on se, että Venäjän poliittinen elämä on surkastunut eikä sen parissa ole tarpeeksi valovoimaista ehdokasta. Ainoa varteenotettava mahdollisuus on vankilassa istuva oppositiopoliitikko **Aleksei Navalnyi**, jonka tuominen valtataisteluun olisi yksi vaihtoehto. Sekurokration keskuudessa sellaista itsestään selvää vallanperijää ei ole ja näyttää siltä, että mikäli Putin jostain syystä kuolee, edessä on aseellinen välienselvittely siitä, kenellä on oikeus hallita Venäjää.

Vaino ja Kirijenko – harmaat eminenssit sodan takana?

Meillä lännessä on kuitenkin hyvä muistaa, että Venäjän hallinto ei ole kaikesta huolimatta mikään ”pahuuden valtakunta” tai että Venäjä ei ole mikään mikään Dr. Evil’n johtama yhtenäinen konnalauma. Se ei ole myöskään sopuisa perheidylli, jossa kaikki tottelevat kiltisti sitä mitä Moskova määrää, vaan siellä on tahoja, jotka ovat jo tällä hetkellä ryhmittymässä aseisiin Putinin jälkeistä tulevaisuutta varten.

Kaikkien poliittisten kiehuntojen takana on tuleva armoton valtataistelu. On kuitenkin hyvä muistaa, että juuri tällä hetkellä kaikki osapuolet taistelevat vanhenevan ja eristyneen johtajan suosiosta. Tässä vaiheessa ei ole vielä ns. virallista kruununperillistä ts. tsarevitšiä, mutta tärkein vallantavoittelija lienee Tulan kuvernööri Aleksei Djuminin ympärille syntynyt ryhmittymä. Tämän Putinin henkivartijana toimineen FSO:n (Venäjän federaation suojelupalvelu) kenraalin uskotaan lähentyneen Venäjän presidentinhallintoa ja ennen kaikkea sen johtajaa **Anton Vainoa**. Toisaalta hänen vastapainonaan on Putinin ydinpiirin johtaja Nikolai Patrušev, joka toimii maan voimakkaan turvallisuusneuvoston sihteerinä ja Ukrainan vastaisen sodan pääideologina.

Kremlin seraljin verhojen taakse on vaikea nähdä, mutta on kuitenkin selvää, että presidentti ja hänen oma hallintonsa on tässä kriisitilanteessa nostanut omaa profiiliaan yhdessä Venäjän turvallisuusneuvoston kanssa. Presidentinhallinnon ehkä vaikuttavin näistä vaikuttajista on Anton Vaino, joka on toiminut Ivanovin epäsuosion jälkeen vuodesta 2016 ”presidentinhallinnon kapellimestarina”.

Vaino on virolaissyntyinen ja valmistunut Moskovan diplomaattikoulusta MGIMO:sta. Vaino syrjäytti FSB-taustaisen ja Venäjän hallinnon erääksi tärkeimmäksi mieheksi nousseen *Sergei Ivanovin* vuonna 2016. Ivanovin tähti on sen jälkeen laskenut voimakkaasti. Hänen kanssaan Venäjän sisäpolitiikan toiseksi suureksi hahmoksi on noussut **Sergei Kirijenko**, jonka vastuulle on annettu maan tulevaisuuden suuntaviivojen luominen sodan jälkeen.⁷ Hänelle on annettu myös Donbassin ja uusien ”vapautettavien” alueiden hallinnon tosiasiallinen johto.

Näyttää siltä, että tämä presidentin hallinnon voimakaksikko harjoittaisi itsenäistä politiikkaa ja että sen ja turvallisuusneuvoston sihteerin Patruševin kanssa vallitsisi jonkinlainen yhteisten etujen yhteisymmärrys Ukrainan sodan tarpeellisuudesta. Tässä vaiheessa federaation tiedustelupalvelu FSB ja sotilastiedustelu GRU olisivat jääneet syrjemmälle. Erityisesti GRU:n epäonnistuminen Ukrainan sodan alkuvaiheessa on järkyttänyt sen asemaa; paljastuneet varojen väärinkäytökset ukrainalaisten poliitikkojen lahjomiseksi ja heikko suoriutumiskyky esimerkiksi Zelenskyn likvidoisissa ovat iskeneet siihen kovasti. Tämä asioiden tila ei näitä tiedustelupalveluita tietenkään miellytä ja siksi nämä ovat epäilemättä olleet aktiivisia vakuuttaakseen lojaalisuutta Putinille.

⁷ <https://meduza.io/en/feature/2022/06/10/the-vice-roy>.

Venäjän johdossa onkin Ukrainan sodan kurjan alun jälkeen alkanut kilpalaulanta siitä, kuka on uskollisin. Kriisin aikana Venäjän johtavat poliitikot ovat joutuneet vakuuttamaan lojaalisuuttaan sodan päämäärille usein hyvinkin selvästi⁸ ja kilpailu siitä, kuka voi ennustaa Ukrainalle ”tuomionpäivää” on kiihtynyt.⁹ Kiihtynyt presidentti tutkii nyt tarkasti sen, kuka on uskollinen ja kuka ei.

Yhteenvetona tässä voisi todeta, että tiedustelupalvelujen ja presidentin hallinnon väliset liittolaissuhteet ja erimielisyydet näyttävät olevan tärkeimmät tekijät tulevassa valtataistelussa. Vielä tässä vaiheessa kun Putin on ulkoisesti voimissaan ja on sodan ajan johtaja, lojaalisuus johtajalle ja hänen poliittiselle sanomalleen on kovaa valtuutusta.¹⁰

Patruševin sota, jota valmisteltiin monta vuotta

Hyökkäys Ukrainaan 2022 helmikuussa näytti olevan ennen kaikkea Patruševin ideoima operaatio, jossa hyökkäystä perusteltiin Venäjän turvallisuudella, denatsifikaatiolla ja sillä, että Ukraina ei oikeasti ole valtio. Kyse on Venäjän ja Neuvostoliiton historian uudelleenlämmittelystä. Neuvostoliiton ja imperiumin uudelleenrakentaminen vaatii Ukrainan haltuunottoa – ilman sitä Venäjä olisi vain alueellinen suurvalta mutta sen kanssa imperiumi. Putin on omaksunut tämän narratiivin täydellisesti. Hyvänä esimerkkinä tästä ajattelusta oli Putinin ennen 2022 sotaa Ukrainaa vastaan julkaisema puhe ”Venäläisten ja ukrainalaisten historiallisesta yhteydestä”. Siinä naapurimaan presidentti kielsi Ukrainan olevan valtio tai kansakunta.¹¹

On todennäköistä, että vuoden 2014 konflikti aloitettiin ex-tempore. Se sai alkunsa Putinin nopeasta päätöksestä, kun Ukraina liukui pois Venäjän vaikutuspiiristä. Varsinaisen ns. lopullisen välienselvittelyn valmistelu Ukrainan kanssa aloitettiin jo vuoden 2014 jälkeen.¹² Itänaapurimme aloitti Krimin valtauksen sekä Donetskin ja Luhanskin ”kansantasavaltojen” perustamisen jälkeen tarmokkaat sotilaallisen varustelut ja armeijan modernisoinnin. Geopoliittinen tavoite oli selvä alusta lähtien: kyse oli Neuvostoliiton uudelleenluomisesta, joka voisi myös viedä Venäjän konfliktiin lännen ja USA:n kanssa. Tätä tukivat myös 2014 ja 2022 uudelleen määritellyt sotilasdoktriinit, jotka painottivat Naton laajenemisen ja sen sotilaallisen infrastruktuurin lähestymisen Venäjän rajoja suurimmaksi kansalliseksi uhaksi.¹³

Siemenet tähän suureen välienselvittelyyn ja lännen kohtaamiseen oli kylvetty jo varhain. Sodan henkisten perusteiden rakentaminen aloitettiin pian USA:n Irakiin kohdistuneen hyökkäyksen jälkeen 2003. Hyökkäyksen jälkeen Moskovassa pidettiin Venäjän armeijan ja puolustuksen avainhenkilöille erityinen ”laajennettu kokous”. Tapahtuman merkitystä korosti se, että siihen osallistui myös silloinen presidentti Vladimir Putin. Kokouksessa hyväksyttiin 73-sivuinen dokumentti ”Venäjän federaation asevoimien kasvun aktuaalit tehtävät”.

⁸ <https://tass.com/world/1465033>.

⁹ <https://www.republicworld.com/world-news/russia-ukraine-crisis/judgement-day-will-come-for-ukraine-if-crimea-is-attacked-they-cant-escape-russia-articleshow.html>.

¹⁰ Venäjän sisäisen tilanteen seuraamiseksi on hyvä seurata muutamia sikäläisiä lähteitä, jotka vielä toimivat kriittisesti. Niistä tärkein lienee nyt Meduza - <https://meduza.io/>. Toisaalta on myös lehtiä, joiden seuraaminen kannattaa kuten armeijaa lähellä oleva Zavtra. <https://zavtra.ru/>. Erityisesti päätoimittaja Aleksandr Prohanovin kirjoitukset ovat valaisevia.

¹¹ Статья Владимира Путина «Об историческом единстве русских и украинцев».
<http://kremlin.ru/events/president/news/66181>.

¹² O. O. Jurikov: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/223/5974/12494-1>; Heiko Pleine: The Planned War - <https://www.research-collection.ethz.ch/bitstream/handle/20.500.11850/542143/RAD283.pdf?sequence=3>.

¹³ Elias Götz & Jørgen Staun: Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives - Contemporary Security Policy. Vol. 43, 2022 - Issue 3.

Tilaisuuden pääviestinä oli, että sotilaallista voimaa käytettäisiin tulevaisuudessa yhä enemmän turvallisuuden ylläpitämiseksi. Tämä silloiselta puolustusministeri **Sergei Ivanovilta** ¹⁴ peräisin ollut niin sanottu Ivanov-doktriini saikin yhä enemmän merkitystä, koska siinä Venäjä hyväksyi ensimmäistä kertaa kylmän sodan jälkeen vallitsevat tosiasiat ja sen ”vihollisten” harjoittaman globaalien kilpailun. Toisaalta siinä myös hyväksyttiin, että Venäjä oli tarvittaessa valmis sotilaallisen voiman käyttöön naapureitaan vastaan. ¹⁵

Ivanov-doktriini oli sisällöltään seuraava: 1) Venäjällä on uusia tavoitteita suhteessaan Itä-Euroopan entisiin ”kommunistisiin valtioihin”, 2) Venäjä haluaa voimistaa taloudellisia asemiaan näissä maissa kasvattamalla niiden riippuvuutta Venäjän energiasta ja 3) Venäjä haluaa rajata entiset vaikutusalueet uudelleen ja luoda rajoilleen neuvostoaikaiset puskurivyöhykkeet. Sen tavoitteena oli halu rajoittaa läntistä vaikutusta näissä maissa ja laajentaa omaa etupiiriään sekä heikentää erityisesti Euroopan transatlanttisia suhteita.

Ivanov-doktriini sai myöhemmin taakseen uudenlaisen ulkopoliittisen linjanvedon, kun Venäjällä hyväksyttiin vuonna 2006 esiintunut ajatus Venäjän geotaloudellisesta vaikutuspiiristä. Tämä uusi ajattelu paljastettiin lännelle vuonna 2007 helmikuussa Münchenin kokouksessa, jossa Putin arvosteli Naton laajenemista. Näinä vuosina presidentin ja vuosien 2008–2012 pääministerin puheisiin alkoi tulla yhä enemmän mainintoja ns. valtiollisesta kansallisuusajattelusta (rossiskij narod) tai yhteisestä ”venäläisestä maailmasta” (russkij mir), jolla on samat arvot. Kansainvälisesti tämä merkitsi sitä, että yllä mainitussa Münchenin puheessa Putin ilmoitti, että Venäjä on valmis ajamaan omia kansallisia etujaan eikä aio alistua ”yksinäiseen maailmaan”, jossa USA hallitsee. Venäläinen patriotismi käsitettiin uudessa putinilaisessa diskurssissa enemmän venäläiskeskeiseksi suurvalta-ajatteluksi (deržavnost). Kuten tiedämme, vuonna 2008 Venäjä ”vapautti” Etelä-Ossetian ja nujersi Georgian, joka oli vielä huhtikuussa 2007 hakenut Naton jäseneksi. Sen jälkeen vuonna 2014 iskettiin Krimille ja vapautettiin se nopeassa sotilasoperaatiossa Ukrainan ”pakkovallasta”.

Se miksi Venäjä ei pyrkinyt sotilaalliseen voimankoetukseen heti vuoden 2014 jälkeen johtuu epäilemättä siitä, että lopullinen välienselvittäminen Ukrainan kanssa haluttiin aloittaa vasta sitten kun politiikan tiet olisi kuljettu loppuun. Väliaikaa käytettiin ratkaisun etsimiseen ja sotilaallisten valmistelujen suorittamiseen. Poliitiikan tie näytti olevan lopussa, kun ns. Normandia-ryhmä ei kyennyt saamaan aikaan poliittista ratkaisua. Näissä neuvotteluissahan varmistui lopulta se, että Zelensky ei halunnut tulla Venäjän ”kansojen perheeseen” mukaan eikä suostunut siihen, että siitä tulisi Venäjän satelliitti.

Kun valmistelut olivat lopussa, Venäjän ulkoministeriö lähetti vuoden 2022 alussa ultimatum-kirjeen ETYJ-maiden sekä myös USA:n ja Kanadan ulkoministereille. Siinä todettiin, että ”...*haluamme saada selkeän vastauksen kysymykseen, miten kumppanimme ymmärtävät velvollisuutensa olla vahvistamatta omaa turvallisuuttaan muiden valtioiden turvallisuuden kustannuksella turvallisuuden jakamattomuuden*

¹⁴Sergei Ivanovin joutui epäsuosioon elokuussa 2016. Hänet siirrettiin pois maan presidentinhallinnon johtajan virasta. Kyse oli jonkinlaisesta henkisestä ”isänmurhasta” sillä Sergei Ivanov toimi koko ajan presidentti Putinin pitkäaikaisena mentorina, ”vanhempana kollegana” ja yhteistyökumppanina aina 1990-luvun lopulta saakka. Ero murensi presidentin siteitä Venäjän turvallisuuspoliisiin FSB:n vanhempiin kaadereihin ja ennen kaikkea niihin voimiin, jotka olivat luomassa ”projekti Putinia” vuosina 1999–2000. Näyttää siltä, että Putin on alkanut nojaamaan yhä enemmän omaan ”pretoriaanikaartiinsa” ja on jättämässä hyvästit itsenäisimmille poliittisille tekijöille. Vanhemmat luotsit saavat lähteä, sillä 16 vuotta laivaa ohjannut kapteeni ei enää tarvitse heitä. Ivanovin poliittinen nöyryytys varmistettiin sillä, että hänen tehtäväkseen annettiin ”ekologiset asiat”. Nöyryyttävä vihje oli mitä paljastavin, sillä vanhat tšekit eivät voisi vähempää välittää luonnonsuojelusta. Venäjällä harrastetaan kekseliäitä tapoja nöyryyttää poliittista vastustajaa; aikoinaan 1920-luvulla puna-armeijan luojalle ja valtataistelussa syrjään työnnetylle *L.D. Trotskille* haluttiin antaa uusi virka: ”nahkateollisuuden komissaari”. Syy oli siinä, että sisällissodan aikana Trotski esiintyi mielellään mustissa nahkatakki-univormuissa ja se ärsytti bolševikkien siviilijohtajia.

¹⁵ Matthew Bouldin: The Ivanov Doctrine and Military Reform: Reasserting Stability in Russia - The Journal of Slavic Military Studies. Vol. 17, 2004 - Issue 4.

periaatteeseen sitoutumisen perusteella. Miten hallituksenne aikoo käytännössä täyttää tämän velvoitteen tämän päivän olosuhteissa? Jos luovutte tästä velvoitteesta, pyydämme teitä ilmoittamaan sen selvästi”.

Kirje osoittaa, että ns. lopulliseen ratkaisuun Ukrainan suhteen oli tähdätty aina vuodesta 2014 saakka ja näin jälkeensä voi todeta, että uhkavaatimuksen sisältö oli yksinkertainen: suostutteko Ukrainan tulevaan kohtaloon vai aiotteko vastustaa tätä järjestelyä?

Tätä ns. lopullista ratkaisua oli vuoteen 2022 saakka viivytännyt kansainvälisen politiikan epäselvä tilanne. Palapelissä on ollut monta palaa: Valko-Venäjän tilanteen saaminen Venäjän hallintaan ja USA:n presidentinvaalit, joissa voitti **John Biden**. Ehkä tämän vetäytyminen Afganistanista vakuutti Venäjän siitä, että se voi aloittaa hyökkäykseen Ukrainaankin? Saksassa kansleriksi tuli heikompi ja eturyhmistä riippuvaisempi **Olaf Scholz**.

Halutun ”lopullisen ratkaisun” aloittamisen suurin ongelma liittyi epäilemättä arvioon siitä, miten kansainvälinen yhteisö reagoisi siihen. Kykenisikö se yhteistyöhön? Entä miten USA ja Nato reagoisi siihen? Ja tietenkin, mikä tärkeintä, miten Saksa ja sen uusi kansleri kykenisi vastaamaan tähän haasteeseen? Samoin tärkeänä kysymyksenä oli se, miten Valko-Venäjä olisi mahdollista mobilisoida tähän hyökkäykseen. Vastustaisiko se sitä vai tulisiko se mukaan?

Hyökkäyksen ensimmäisenä edellytyksenä oli Valko-Venäjän tilanteen selvittäminen ja sen uhmailevan presidentin saaminen hallintaan.

”Tohvelivallankumous 2020” – Valko-Venäjän kuohunta

Vuoden 2020 Valko-Venäjällä pidettiin presidentinvaalit. Ne osoittautuivat odotetun ohjatuiksi: istuva presidentti sai virallisten tulosten mukaan 80 % äänistä. Vaaleja ennen näyteltiin kuitenkin mielenkiintoinen episodi, jossa presidentti **Lukašenko** pidätti elokuun alussa venäläisiä palkkasotilaita ja syytti Venäjää sotilaskaappauksesta. Tämän jälkeen hän heti kuitenkin antoi haastattelun, jossa hän ylisti presidentti Putinia ”vanhemmaksi veljeksi”.

Vaalit käytiin varsin rauhallisesti. Niiden tulosten jälkeen kuitenkin syntyi massiivisia mielenosoituksia, joiden esiintymisestä käytettiin nimeä ”tohvelivallankumous” (niiden rauhanomaisen luonteen takia). Liikkeen äkillisyys ja uhka pakotti Lukašenkon käymään neuvotteluja Venäjän kanssa siitä, voivatko sen joukot tulla suojelemaan maata ”Naton ulkoista uhkaa vastaan”.

Valtapeli 1 – Lukašenkon tavoitteena oli Valko-Venäjän erillisyyttä – Venäjän tavoitteena sulauttaa Valko-Venäjä

Muodollisesti maat muodostavat yhdessä valtioliiton, mutta Valko-Venäjän presidentillä ei ollut vielä vuonna 2020 tässä mitään halua saattaa tätä valtioliittosopimusta loppuun. Lukašenko ei halunnut olla minkään oblastin ensimmäinen sihteerin, vaan täysivaltainen presidentti ja ilmoitti useasti, että hän lähtee presidentinpalatsista vain jalat edellä. Venäjä taas edellytti Valko-Venäjältä ja muilta sen läheisiltä naapureilta ”kasarmiloyalismia” ts. tottelevaisuutta ja alistumista. Täysimittainen hyökkäys Ukrainaankin ei ollut mahdollista ilman Valko-Venäjän osallistumista edes jotenkin tähän hankkeeseen. Puolueettomuus tai edes itsenäisten ajatusten levittäminen eivät sopineet tähän ideologiaan.

Lukašenko on ollut tässä yhteenotossa Venäjän taitava peluri; hän pidätti 2020 elokuun alussa ryhmän venäläisiä palkkasotilaita, jotka näyttivät toimivan Venäjän sotilastiedustelun harmaiden aineiden kuten ”Wagner-yhtiön” ja Mar-yhtymän palveluksessa. Kyseiset joukot toimivat **Jevgeny Prigožinin** johtaman yhtymän palveluksessa (tässä ryppäessä toimii muuten myös joillekin suomalaisille hyvin tuttu Pietarin internet-trollitehdas). Näyttää siltä, että tällä joukolla oli tarkoitus toimia hybridisodan ensimmäisenä portaana Minskissä ja ehkä pyrkiä nopeaan sotilassulautukseen.

Tästä kaappauksesta ei tullut mitään, joten vaalit pidettiin ja Putin onnitteli pitkin hampain Lukašenkoa vaalivoitosta. Vaalien rehellisyys oli tietenkin täysin kyseenalainen, vaikka on todettava, että esimerkiksi Valko-Venäjän maaseudulla Lukašenkolla oli aitoa erittäin vahvaa kannatusta. Protestit keskittyivätkin kaupunkeihin ja erityisesti Minskiin, jossa mielenosoittajia mukiloitiin ja toimitettiin sairaalakuuntoon. 16. elokuuta vuonna 2020 Minskin kaduilla oli maan historian suurin mielenosoitus, jossa monet poliisit osoittivat sympatiaa mielenosoittajille.

Valtapeli 2 – vaalien jälkeinen vääntö

Presidentinvaalien jälkeisessä protestien aallossa Lukašenkon hallinto käytti tyypilliseen tapansa tyrannimaisia otteita, mutta pyrki välttämään vuoden 2014 Ukrainan Maidanin kaltaista verilöylyä. Se olisi antanut Venäjälle mahdollisuuden sekaantua nopeasti Valko-Venäjän tilanteeseen tai sitten se olisi voinut käynnistää vallankumouksen, joka nielisi hänen hallintonsa.

Mielenosoittajien uhka kuitenkin vaikutti ja Valko-Venäjä joutui yhä enemmän ja enemmän Venäjän ”taskuun”. Hyvien suhteiden merkiksi Lukašenko joutui lopulta lähettämään vangitut palkkasotilaat takaisin Moskovaan. Ele raivostutti Ukrainaa, joka olisi halunnut, että näiden palkkasotilaiden edesottamuksia valloitetun Donbassin alueella olisi tutkittu. Samaan aikaan Lukašenko oli pakotettu mobilisoimaan rajoilleen joukkoja osoittamaan sitä, että hän aikoo pysyä vallassa ja vastustaa ”Naton inverventiota”.

Valko-Venäjän romahdusta siivitti lännen epämääräinen suhtautuminen. EU vaati aluksi ”todellisten vaalitulosten” julkistamista ja pakotteita. Erityisesti EU:lle olisi sopinut veretön ja sopuisa ”Maidan” ts. vallankumous ilman Venäjän asioihin puuttumista, mutta Lukašenko ei tietenkään halunnut sitä. Puola ja erityisesti Unkari olisivat estäneet pakotteet Valko-Venäjää vastaan.

Lukašenkon vastauksena oli alistua lopullisesti. Hän syytti länttä uhkaavasta aggressiosta ja spekuloida Venäjän avun avulla. Toisaalta Venäjällä on jo vaadittu, että läntinen pieni naapuri hoidetaan sotilaallisesti ”kohteliaiden miesten” ts. GRU erikoisjoukkojen avulla. Tämä olisi ollut kuitenkin äärimmäisen ikävää uhkapeliä, sillä vieraiden joukkojen lähettäminen Minskiin yhdistäisi niin opposition kuin myös vallan kannattajat. Se olisi katastrofi, eikä Venäjällä ollut liikkumavaraa kun Lukašenkolla oli kuitenkin armeija ja erikoisjoukot hallussaan. Toisaalta Lukašenko ei aikonut huhuista huolimatta paeta maasta tai pyytää virallisesti Venäjää apuun. Se olisi hänelle poliittinen itsemurha. Venäjä ei myöskään voinut sallia Maidan-vaihtoehtoa, sillä se pelkää, että seuraavan kerran sitä olisi sovellettu Moskovassa.

Tuloksena oli sitkeä poliittinen umpisolmu, jossa Venäjä voitti ja Valko-Venäjä alistui. Lopulta vuonna 2022 Valko-Venäjän maaperää käytettiin Ukrainan operaatioon ilman mitään pidäkkeitä.

Ukrainan sodan taustalla - ”Suuren Tsunamin odotus”

Samalla kun valmistelut Ukrainan vastaiseen operaatioon jatkuivat, tiivistyivät myös maan talouden suurten ongelmien ratkaisut. Näytti siltä, että maa oli lähestymässä kohti suurta ns. järjestelmäkriisiä tai kuten jotkut sanovat ”suurta tsunamia”. (http://www.gazeta.ru/comments/2016/01/15_a_8023709.shtml).

Kaiken takana oli aluksi heikkenevä talous. Talouden mittarien laskiessa ja ennen kaikkea halvan öljyn uhkaamassa taloudessa haluttiin turvautua a) leikkauksiin ja b) yksityistämiseen. Eläkeikää pyrittiin nostamaan samalla kun virkamiesten määrää haluttiin vähentää. Molemmat hankkeet olivat tuhoon tuomittuja jo alusta lähtien.

Vuosina 2016–2020 Putinin kolmannen ja neljännen kauden presidenttiyden välillä maan johto etsi itselleen ulospääsytietä talouden heikkenemisestä ja näköalattomuudesta. Maan hallinnossa oltiin kahden vaiheilla. Mitä tehdä? Oli selvää, että hallinnon olisi mahdollista sinitellä väkivallalla, kolonialisoimalla omaa väestöään

lisää tai lähtemällä ulkomaisten sotien tielle. Vuonna 2011 sekurokratia oli hätkähtänyt kun ns. ”valkea nauhan” liike sai niin paljon mielenosoittajia kaduille. Pitäisikö valta jakaa? Vai olisiko vain pysyttävä kovana?

Vastauksena oli ulkoisen sodan tie. Krimin valtauksen jälkeen syntynyt lyhytaikainen ”Venäjän kevät” oli nostanut kannatuslukuja vuonna 2014, mutta talouden ongelmat pyyhkivät pois tämän hyvinolontunteen noin puolessa vuodessa.

Kaiken takana oli talouden suorituskyvyn heikkeneminen. Armeijan voiman kasvattaminen Krimin valloituksen jälkeen vei voimavaroja. Krimin miehityksen jälkeen uuteen yhteenottoon varustauduttiin sotilaallisesti, mutta tosiasia oli se, että vaikka investoinnit sotilaspuolen modernisoitiin ja puolustusbudjettiin moninkertaistettiin, ei se tuonut tarvittavia tuloksia.¹⁶

Sodan varustelu ja sen harjoittaminen olivat kalliita projekteja. Samoin oli myös selvää, että ns. voitokas Syyrian sota koitui liian kalliiksi hankkeeksi, joka ei tuonut suosiota eikä rahaa kansantalouteen. Siellä saadut helpot voitot tuudittivat Venäjän sotilasjohdon tyytyväisyyteen.

Perusongelma on se, että taloudellinen järjestelmä, joka oli perustunut energiatulojen kasvuun ja oli ollut niin hyvä yli 15 vuotta sekä kasvattanut elintasoja ja palkkoja, ei kyennyt enää tarjoamaan lisäkasvua. Venäjän aktiivinen sotapolitiikka pahensi valtiontalouden tilannetta.

Vuodet 2016–2020 merkitsivät Venäjälle vähittäistä kriisin kypsymistä. Oli selvää, että kun talous alkoi yskimään, rupesivat tuotantoelämän ”klaanit” aggressiivisesti kilpailemaan keskenään. Putinin sisäpiirin vastauksena oli turvautuminen Neuvostoliiton palauttamiseen ja tässä tärkein ongelma oli Ukrainan palauttaminen Venäjän vaikutuspiiriin.

Ainoana vaihtoehtona näytti olevan voittoisa ja ”hyvä sota”, joka yhdistäisi maan, antaisi sille lisäresursseja ja ennen kaikkea rakentaisi suurelle johtajalle saman historiallisen roolin kuin livana IV Julmalle tai Pietari Suurelle – ”venäläisten maiden yhdistäjänä”.

Kenraalien kuolemat

Asioita mutkisti se, että Krimin valtauksen jälkeen Venäjän korkeimmassa johdossa suoritettiin uudelleenjärjestelyjä, jotka ulottuivat aivan valtakunnan korkeimpaan johtoon saakka. On mahdollista, että väkivallan koneistoissa oli syntynyt epäröintiä siitä, mitä tehdä ja kuka on se todellinen vihollinen. Kuten edellä on mainittu, Kremlin varjoissa käydään lakkaamatta sisäisiä taisteluja ja kamppailuja. Epäonnistujia ja epäluulon kohteeksi joutuneita rangaistaan ankarasti.

Esimakua tästä sisäisestä taistelusta saatiin vuonna 2007 ns. ”tšekistien sodassa”. Venäjän turvallisuusorganisaatioilla on tapana turvautua varsin koviin otteisiin kun niiden intressin törmäävät toisiinsa. Esimerkiksi vuonna 2007 paljastui skisma Venäjän federaation huumeviraston ja FSB:n välillä. Tällöin huumeviraston johtaja **Viktor Tšerkesov** leväytti auki FSB:n ja Venäjän federaation huumeviraston välisen epävirallisen sodan *Kommersant*-lehdessä 9.10.2007. Hänen mukaansa instituutiot kävivät toistensa kimppuun väkivalloin; toisen laitoksen työntekijöitä pidätettiin ja salamurhattiin. Vastustajan kimppuun käytiin myös paljastamalla ”kompromaatteja” – likaisia asioita lehdistössä. Kriisi saatiin loppumaan kun Putin ”kopautti” kiistelijöitä päähän ja palautti järjestyksen. Hetken kuitenkin lehdistö pääsi haukkomaan henkeään tämän salaisen maailman esiripun auettua hetkeksi. Todellisuus paljastui ja naamiot oli riisuttu hetkeksi. Turvallisuuselinten välinen taistelu näytti uhkaavan maan poliittista vakautta.

¹⁶ Susanne Oxenstierna: Russia's defense spending and the economic decline - Journal of Eurasian Studies 7 (2016).
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1016/j.euras.2015.06.001>

Toisena esimerkkinä tästä on vuosi 2016 kun Putin elokuussa erotti Sergei Ivanovin. Venäjän ylimmän johdon uudelleenjärjestelyt merkitsivät minimaanjäritystä korkeimmassa johdossa. Heinäkuussa 2016 Pietarin tullin johtaja **Andrei Beljaninov** kärahti korruptiosta ja erotettiin samalla kun Venäjän FBI:n – ”Tutkintakomission” toimistot ratsattiin. Näiden tarkastusten perusteella tämän instanssin kolme tärkeintä johtajaa pidätettiin. Tilanne oli äärimmäisen ikävä tutkintakomission johtajalle ja presidentin läheiselle toimijalle **Alexandr Bastrykinille** ja hänen tutkintakomissiolleen. Vajaa 10 vuotta sitten perustettu tutkintakomissio ja sen johtaja sai jonkinlaisen arvonalennuksen, vaikka onkin vielä virassa. Seurauksena oli Bastrykinin itseruoskintaa ja katumusta.

Vuoden 2016 kesällä tilanne monimutkaistui kun julkisuudessa käynnistyi pääministeri **Dmitri Medvedevin** vastainen julkisuuskampanja. Siinä käytettiin hyväksi hänen lausuntojaan köyhistä opettajista, joille hän suositteli yrittäjäksi ryhtymistä tai sitten hänen armoitusta kommenttiaan Krimin asukkaiden ongelmista. *”Rahaa ei vain ole. Yrittäkää pärjällä! Toivotan teille hyvä mielialaa!”*

Välienselvittely oli raju – puhdistusten kohteeksi joutui erityisesti GRU:n ja joukko armeijan kenraaleita, joiden lojaalisuudesta on syntynyt epäilyksiä. Esimerkiksi vuonna 2016 uudenvuoden jälkeen venäläisille kerrottiin useiden johtavien sotilaiden äkillisestä kuolemasta. Venäjän sotilastiedustelun päällikkö kenraali **Igor Sergun** kuoli ensimmäisten tietojen mukaan sydänkohtaukseen. Kyseinen salamyhköinen sotilasjohtaja oli Venäjän uuden hybridisodankäynnin käynnistäjä ja samalla myös vastuussa vuoden 2014 Krimin miehityksestä.

Samoihin aikoihin hänen kanssaan kuolivat myös kaksi tärkeää Krimin miehitystä johtanutta sotilasjohtajaa; kenraalimajuri **Aleksandr Šušukin** ja kenraali **Pavel Solovjev**. Molemmat sydänvaivoihin. Niin Sergun, Solovjev kuin Šušukin olivat yli 50-vuotiaita, mutta muuten terveitä miehiä. Uuden vuoden jälkeen ilmoitettiin myös, että presidentinhallinnon ”valtiollisesta palvelusta ja kaadereista” vastaava virkamies **Vladimir Kikot** olisi kuollut äkillisesti samoihin aikoihin.

Salainen valtakamppailu Kremlissä?

Venäjä on villien huhujen luvattu maa ja näiden kenraaleiden kuolema käynnisti heti 2016 huhut jonkinlaisesta valtakamppailusta tai intrigeistä, joita käytiin Kremlissä. Venäjän sotilastiedustelun GRU:n ja salaisen poliisin FSB:n välisistä skismoista on tiedetty jo pitkään ja joidenkin arvioiden mukaan kuolemat olivat ”järjestettyjä”, että kyseessä olisi ollut pyrkimys hillitä sotilastiedustelun kasvanutta valtaa. Tätä tukee se, että Sergunin sanottiin kuolleen FSB:n lomakodissa (sic!). Ajatus siitä, että GRU:n johtaja menisi lomailemaan FSB:n lepokotiin on yhtä irvokas kuin sodan jälkeen NL:n edustajien ehdotus siitä, että **Mannerheim** menisi lomailemaan Krimille. Nämä kaksi instituutiota kilpailevat verisesti rahasta, asemasta ja vaikutusvallasta.

Tapahtumat joutuivat vielä merkillisempään valoon kun Stratfor-niminen läntinen lähde väitti, että Sergun olisi itseasiassa kuollut Libanonissa (<https://www.stratfor.com/>). Sen tulkinnan mukaan Venäjä halusi salata Sergunin kuoleman paikan tietoisesti. Toisaalta, yhtä kaikki, jokaisessa näissä arveluissa epäillään, että nämä kuolemat merkitsivät sitä, että Ukrainan ja Donbassin alueen vastuu haluttiin siirtää FSB:n haltuun ja että luvassa olisi ollut uudenlaista strategiaa, jossa pyrittäisiin myös ns. poliittiseen ratkaisuun ja että lähdettiin kokeilemaan mahdollisuutta etsiä Ukrainan kanssa rauhaa ns. Normandia-prosessin kautta. Kuten edellä on mainittu, Ukraina ei kuitenkaan alistunut Venäjän vaikutuspiiriin. Neuvottelujen tie ei vienyt ja vuodesta 2020 Venäjä alkoi orientoitua aseelliseen konfliktiin. Vuonna 2022 Venäjä aloitti sodan Ukrainaa vastaan.

Sekurokratian tapa on ”puhdistaa” epälojaalit

Nämä äkilliset kenraalien kuolemat ja poliittisten vastustajien myrkytysyritykset ulkomailla kertovat sekurokratian suoraviivaisuudesta. Vuonna 2016 kenraalien äkilliset kuolemat antoivat mahdollisuuden olettaa, että kyseessä olisi jonkinlainen ”hiljainen puhdistus”, jossa siivottaisiin liian poliittiset ja epävarmat

sotilasjohtajat – jotka mahdollisesti voisivat uhata valtion nykyisen poliittisen johdon valtaa. Että sydänkohtaukset olisivat olleet järjestettyjä tai sitten käskettyjä itsemurhia.

Eräiden ukrainalaisten ”tietojen” mukaan jokin ryhmä Venäjän oligarkeista ja sotilaista olisi sopinut, että se poistaisi Putinin vallasta epäonnistuneen ulko- ja sisäpolitiikan takia (esim. <http://onpress.info/ubityj-sergun-by-l-uchastnikom-antiputinskogo-zagovor...>). Sergun olisi näiden väitteiden mukaan osallistunut tähän kokoukseen ja oli edustanut siellä ”silovikeja” ja niitä upseereja, jotka eivät silloin halunneet uutta suursotaa Ukrainan kanssa. Mikä ihmeellisempää: ukrainalaisten ”tietojen” mukaan Putinilla olisi jo silloin ollut pitkälle mennyt eturauhasyöpä.

Jos sitten oletetaan, että tässä olisi jotain perää, voisi ehkä otaksua, että Aleksei Navalnyin silloinen korruptionvastainen kampanja liittyisi Kremlissä käytävään valtataisteluun. Navalnyi alkoi jo kesällä 2015 levittää varsin hyvin perusteltuja ja yksilöityjä tietoja Shoigun varallisuudesta ja pääsyyttäjä Tšaikan saamista rahoista. Jos nämä liittyvät toisiinsa, on tieto Putinin sairastumisesta ilmeisesti lähtenyt liikkeelle kesällä 2015 ja käynnistänyt jonkinlaisen hiljaisen valtataistelun ja sekurokration sisäinen keskustelun Putinin seuraajasta.

Edellisen kamppailun merkillisyys on siinä, että vuosina 2015–2016 Putin oli vielä ulkoisesti hyvissä voimissa. Salaperäiset kuolemat, joiden alkuperä tiedettiin, todistivat, että ”Kremlin kirves” toimii tarvittaessa ja että suuri johtaja ei häikäile väkivaltaa. On huomattava, että juuri Venäjän tv lähetti näitä huhuja kumotakseen siihen aikaan televisiossa Putinin judoharjoituksia, joissa hän ”mätki” vastustajia lattiaan toinen toisensa jälkeen. Toisaalta jo syksystä 2015 lähtien oli esitetty aprikointeja siitä, että suuri johtaja on näyttänyt väsyneeltä. Vuosien 2015–2016 pieni kriisi saatiin näin hoidettua pois päiväjärjestyksestä.

Putinin terveyttä on seurattu tämän jälkeen suurennuslasilla ja esimerkiksi kesällä 2022 Putin on pyrkinyt näyttämään lännelle ja kotiyleisölle, että hän on täysin voimissaan ja että ”Venäjä ei ole vielä edes aloittanut kunnolla” toimimaan Ukrainaa vastaan (<https://www.is.fi/ulkomaat/art-200008933046.html>).

Nyt aletaan kunnolla! Mutta kannattako se?

Tosiasia on se, että lopullinen välienselvittely Ukrainan kanssa ei ole sujunut suunnitelmien mukaan. Sodan hidas eteneminen on ollut Venäjälle suuri pettymys.

Ukraina ei luhistunut ja sota yhdisti EU:n sitä vastaan. Ukrainan presidentistä tuli suuri sankari ja Venäjä hävisi tiedotussodan täydellisesti. Pahin tappio oli kuitenkin Saksan kääntyminen Venäjää vastaan. Sodan alussa näytti siltä, että Saksa olisi ollut valmis sopeutumaan Ukrainan valloitukseen ja pidätteli omia kannanottojaan. Pian kuitenkin selvisi, että Ukraina selviää ja Saksan oli yleisen mielipiteen käännöksen ansiosta pakko osoittaa tukea Ukrainalle.

Geopoliittisesti Venäjän suurin tappio oli se, että Skandinavian valtiot päättivät salamannopeasti liittyä Natoon. Venäjän happamat reaktiot osoittivat, että sillä ei ollut mahdollisuutta keskittyä Pohjoiseen Uhkaan. Se tulee kuitenkin varmasti.

Tappioiden kasvaessa ja Venäjän armeijan uupuessa maan sotilaallinen heikkous on noussut puheenaiheeksi lännessä. Miten on mahdollista, että sota aloitettiin näin huonosti ja valmistautumatta? Kremlin on ollut pakko pitää yllä ”sotilaallista erikoisoperaatiota” ja jättää varsinaisen mobilisaatio tekemättä. Varsinaista sotatilaa ei julisteta, sillä se antaisi Ukrainalle virallisen vihollisinaan statuksen.

Venäjän vastauksena on ollut tiivistää ja kohottaa sotilaallista valmiuttaan. Käytännössä se ei voinut aluksi tehdä muuta kuin ”kannibalisoida” varuskuntia rajoilla ja kouluttaa lisää reservejä. Tilanne on kuitenkin sille ikävä. Kun Ukraina on saanut itselleen länsimaisia aseita, joilla se kykenee lamauttamaan komentokeskuksia ja tuhoamaan ammusvarastoja, on sen määrällinen ylivoimakin tasoittunut.

Vladimir Putinin hallinnon vastaus on ollut nostaa kotirintaman valmiutta. Presidentti on todennut, että Venäjä ei ole vielä edes aloittanut kunnolla sotaa. Tämä ”ns. kunnolla aloittaminen” käynnistyi kun 15.7.2022 duuma kutsuttiin kokoon – juuri 2 viikkoa ennen kesälomia. Tuloksena oli duuman hyväksymä ”epämuodollinen mobilisaatio”, jossa pyrittiin rekrytoimaan lisää tykinruokaa Ukrainan rintamalle.

Eräs tärkeä päätös oli myös se, että duuma hyväksyi uuden varapääministerin **Denis Manturovin** hoitamaan varustelua ja teollisen tuotannon muuttamista ”sotamoodiin”. Presidentti hyväksyi myös joukon uusia lakeja, joilla maa aikoo valmistautua pitkään sotaan. Se merkitsee sitä, että Venäjä yrittää selviytyä tästä vielä ilman muodollista sodanjulistusta.¹⁷

Venäjän strategiset vaihtoehdot ovat kuitenkin rajatut. Venäjä voi eskaloida sotaa Kaliningradin puolustamiseksi tai yrittää varmistaa sinne maayhteyttä. Samoin on selvää, että Saksaan kohdistetaan energiakiristystä ja vähennetään kaasuntuloa. Sillä olisi kerrannaisvaikutukset myös Suomeen.

Entä jos Venäjä joutuu todella kohtaamaan lännen?

Venäjän asettuminen länttä vastaan näyttää oleva vielä suurempi uhkapeli kuin aikoinaan vuonna 1914 kun se asettui I maailmansodassa Ranskan ja Iso-Britannian kanssa Berliiniä ja Wieniä vastaan. Silloin kaukonäköisimmät ymmärsivät, että pohjimmiltaan laho ja korruptoitunut keisarillinen itsevaltius ei kestäisi läntisen sotatekniikan painetta vaan romahtaisi lopulta.

Näin jälkeensä tappion ja tuhon merkit oli helppo havaita; Venäjä ei kerta kaikkiaan kyennyt sotilaallisesti selviämään edes kohtalaisesta haasteesta kun se vuosina 1905-1906 oli hävinnyt Kaukoidässä modernisoituneelle Japanille. Silloin hävityn sodan tuloksena ilmaantui levottomuuksia ja lopulta vallankumous, jonka kuitenkin armeija kykeni kukistamaan. Vuonna 1914 panokset olivat isommat ja todennäköisyys romahdukselle oli vielä suurempi.

Miltei profeetallisessa kirjeessään helmikuussa 1914 tsaari Nikolai II:lle sisäministeri **Pjotr Nikolajevitš Durnovo** ennusti, että Venäjä ei kestäisi yhteenottoa Saksan kanssa. Hänen mukaansa keisarillinen armeija demoralisoituisi ja kääntyisi itsevaltiutta vastaan yhdessä kasvavan opposition kanssa. Tuloksena olisi ”mitä äärimmäisin sosiaalinen vallankumous ja kehityskulku, jota olisi vaikea ennustaa”.

”...ongelmat alkaisivat hallituksen syyttämisestä kaikista ongelmista ja siitä, että lakiasäätävät instituutiot alkaisivat katkeran kampanjan hallitusta vastaan. Tätä seuraisi maan kattava vallankumouksellisen agitaation vyöry sosialistisilla iskulauseilla...”

Vuonna 1914 sotahuumassa tappion ennustajia ei kuitenkaan kuunneltu, vaan läpi maan Venäjän keisarikunnassa koettiin lyhytaikainen sotainnostuksen aalto. Se muistutti kovasti vuoden 2014 sotahurmaa, jolloin Venäjän erikoisjoukot miehittivät Krimin niemimaan ja maan iskusanana oli ”Venäjän kevät”. Yhtäläisyydet ovat silmiinpistäviä. Vuonna 1914 edistyksellinen venäläinen sanomalehti *Utro Rossii* (Venäjän aamu) totesi sodanjulistuksen jälkeen, että ”maassa ei ollut enää oikeistolaisia tai vasemmistolaisia, ei hallitusta tai yhteiskuntaa vaan yksi Yhtenäinen Venäjän Kansakunta”. Merkillisintä oli se, että yhteisessä hurmassa Venäjän duuma hajotti itse itsensä, ettei se kuormittaisi turhaa hallitusta ja kuten silloinen duuman puhemies **Mihail Vladimirovitš Rodzjanko** totesi: ”me olisimme vain tiellä” ja että ”on parempi, että duuma hajotetaan vihollisuuksien loppuun saakka”. Pari vuotta tästä eteenpäin kaikki oli kuitenkin toisin. Vuonna 1917 maaliskuussa sotilaat eivät enää halunneet ampua lakkoilevia työläisiä vaan käänsivät aseet hallitusta vastaan.

¹⁷ <https://www.rferl.org/a/russian-duma-approves-manturov-deputy-prime-minister/31945465.html>

Chicago-loppu ja yksityisarmeijoiden merkitys tulevassa sisällissodassa

On hyvin mahdollista, että Putinin kuollessa edessä on Venäjän eliitin sisäinen valtataistelu, joka yltyy veriseksi välienselvittelyksi, ts. Chicago-lopuksi. Mahdollisten vastustajien teilaaminen merkitsee kuitenkin instituutioiden ja hallinnonalojen välistä yhteenottoa, ts. sisällissotaa.

Kuten edellä on mainittu, 14 Venäjän hallinnonala voi kantaa aseita. Näiden lisäksi on myös yksityisarmeijoita kuten Wagner tai erilaisten Venäjän mahtimiesten kuten esimerkiksi Moskovan pormestarin **Sergei Sobjaninin** kokoama oma yksityisarmeija. Kaikille näille aseellisille ryhmittymille on yhteistä se, että ne tottelevat jotain ns. tärkeää poliittista vaikuttajaa. Ne ovat todellisia palkka-armeijoita, joiden lojaalisuus kohdistuu siihen, joka sen palkan maksaa. Niihin on Ukrainan kriisin jälkeen rekrytoitu väkeä ja toisin kuin puolustusministeriön värväämille sotilaille, niille on maksettu varteenotettavia palkkoja. Ketä nämä *desperadot* tottelevat kun sota loppuu tai venäläiset ajetaan Ukrainasta pois?¹⁸

Jos ja kun Venäjän poliittinen tilanne kärjistyy, ovat nämä palkka-armeijat tulevan sisällissodan ryhmittymien alkioita. Niiden sotakokemus on parempi kuin armeijan kokoamien yksiköiden ja ne eivät myöskään häikäile toimia omiaan vastaan, mikäli tilanne johtaa sisäiseen riiteltyyn.¹⁹

Tärkein peluri tässä on tietenkin armeija, joka on vahvin tekijä. Se on kuitenkin nyt kiinni Ukrainan sodassa. Toinen tärkeä tekijä on kansalliskaarti, jonka yli 300 000 sotilasta huolehtii maan sisäisestä rauhallisuudesta. Entä kuka saa itselleen strategisten ohjusjoukkojen ja taktisten ydinaseiden hallinnan?

Kriisiä voi eskaloida myös epäonnistuminen Ukrainan sodassa. Tsaarien Venäjällä epäonnistuminen sotilaallisissa kriiseissä poiki yleensä levottomuuksia, kuten 1905–1906. Samoin I maailmansodan tappiot kypsyttivät Romanovin 300-vuotisen dynastian kaatumista. Miten ei-venäläisten joukko-osastojen keskuudessa toimitaan siinä tapauksessa kun joudutaan vetäytymään? Se on kuitenkin selvää, että tulevan johtajan on verisen välienselvittelyn jälkeen kyettävä varmistamaan näiden asemiesten ja erityisesti armeijan tuki. Ilman armeijaa ei valta vaihdu.

Suomelle tulevasta Venäjän sisällissodasta tulee uusia ja ennennäkemättömiä ongelmia, joista tärkein lienee se, että meillä pitää olla mahdollisuus sulkea itäraja nopeasti ja tehokkaasti. Onneksi tämä toteutettiin eduskunnan hallintovaliokunnan energisellä toiminnalla. Kotimaisen Venäjän-politiikan keskiössä pitää olla aina ns. kansallisen edun huomioonottaminen.

Meillä on ennen kriisiä mahdollisuus vahvistaa kotimaista rintamaa käynnistämällä kriittinen tutkimus entisestä Venäjä-politiikasta, jälkisuomettumisen ajasta (2008–2012) ja niistä toimijoista, jotka ovat ottaneet rahaa idästä (kaasuputkikonsultit). Näin vanhana Venäjä-tutkijana nostaisin esille erityisesti UPI:n **Mika Aaltolan** hätähuudon tutkijoiden vapauden puolesta.²⁰ *Helsingin Sanomat* kiiruhti kolmen tutkijan suulla kertomaan, että tällaista ”sensuuria” ei ollut. Näyttää kuitenkin siltä, että nämä kommentit tulivat barrikadin toiselta puolelta; sieltä mistä tutkijoiden suita on suljettu.²¹

¹⁸ Kt. Aivaras Giedraitis. – Private military companies in the foreign and security policy of the Russian Federation in 2014-2019 - Lithuanian annual strategic review.2020. Vol. 2018.

¹⁹ <https://www.csis.org/analysis/russias-corporate-soldiers-global-expansion-russias-private-military-companies>.

²⁰ <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008957974.html>.

²¹ <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008958021.html>. Hyvä esimerkki tästä tutkijoiden suiden sulkemisesta oli VTT Ilmarin Susiluodon kohtalo. Irvokkainta tässä poliittisessa ajohahdissa oli se, että Susiluoto asetettiin Ulkoministeriöstä karkottamisen jälkeen Aleksanteri-Instituutin ”Azbakaniin”, ja jossa häntä vartioivat vasemmistolaiset poliittiset ”ankeuttajat”. Kt. Juuso Salokosken muistokirja Ilmari Susiluodosta. Kts. myös <https://www.verkkouutiset.fi/a/miksi-sanomat-savusti-ilmari-susiluodon-umsta/#99eefb10>.

Miten aloitetaan suhteiden luominen nollassa?

Suomen kansallisen edun puolustaminen vaatii myös kriittistä harkintaa. Kysymysten kysymys on: tarvitaanko idänsuhteita yleensä ollenkaan? On selvää, että meidän kansallinen etumme lähtee tosiasioiden tunnustamisesta ja politiikan realiteeteista. Nyt vallitsevan ajattelun mukaan Suomi ei voi tehdä yhteistyötä maan kanssa, joka surmaa Ukrainan kansaa ja sortaa omia kansalaisiaan. Tämä moraalinen lähtökohta on tietysti jalo.

Todellisuudessa Suomi käy tällä hetkellä tiivistä kauppaa Venäjän kanssa; VR:n vaunut tuovat Venäjältä hyödykkeitä ja niitä viedään satamiin kohti ulkomaita. Pitäisikö tämä yhteys katkaista kokonaan? Kaasua tulee ja sitä käytetään. Meille tulee yhä enemmän venäläisiä turisteja.

Moraalisen ulkopoliitiikan ongelma on se, että valtioetu vaatii ikäviäkin asioita. Me joudumme pitämään yllä suhteita valtioiden kanssa, jotka tappavat omia ja vieraita kansoja. Onko Venäjä tässä mielessä erilainen? Miten Saudi-Arabia tai Kiina eroavat Venäjästä? **J.K. Paasikiven** pohdinta "valtioedusta" on tässä suhteessa tärkeä; pienten kansojen on pakko tulla toimeen sellaistenkin naapureiden kanssa, jotka eivät toimi moraalisesti oikein. Tärkeintä tässä on löytää se ns. minimi, jonka varaan näitä suhteita voi rakentaa. Lähtökohtana on myös se, että olemme etenemässä kohti Natoa ja että Venäjän on tunnustettava tosiasiat. Me emme ole horjuttamassa tasapainoa vaan rakentamassa sitä.

Suhteiden nollapiste antaa myös mahdollisuuden uuteen. Olisiko meillä mahdollisuutta luoda Venäjän kanssa naapurisuhteet, joissa ei olisi enää entistä suomettumisen ja henkisen alistumisen kulttuuria mukana? Olisiko mahdollista rakentaa rauhaan perustuvat, asialliset ja yhdenvertaiset suhteet, vaikka se toinen osapuoli on niin paljon suurempi kuin me? Me emme voi pyyhkiä historiaa pois, mutta omassa sisäpolitiikassamme me voimme "perata" pahimmat suomettumisen ajan pelurit pois päivänpolitiikasta. Suomi tarvitsee lustraatiota, ts. vanhan suomettumisen ajan traditioiden ja poliitikkojen perkaamista.

Tämän ongelma perusta on se, miten Venäjä suhtautuu tähän uuteen alkuun. Kuten vanha sanonta toteaa: "it takes two to tango". Mikäli Venäjän nykyinen poliittinen järjestelmä selviää, ei se kykene kriittisesti tarkastelemaan omia virheitään. Toisaalta sisällissodan jälkeinen Venäjä voi olla sisäisesti niin rikki, että se ei kykene kovinkaan nopeasti itsekriittiseen arvioon Suomi-suhteistaan.

Kaikissa näissä vaihtoehdoissa on Suomen ulkopoliittisen linjan nojaututtava kansalliseen etuun ja ennakkoluulottomaan ajatteluun. On varustauduttava kaikkiin vaihtoehtoihin. Putinin poistuminen poliittiselta näyttämöltä luo sisällissotatilanteen, joka voi heijastua myös meihin dramaattisella tavalla.

Toinen vaihtoehto voi olla se, että sota jatkuu vielä pari vuotta ja että Venäjä sopeuttaa oman taloutensa siihen. Sen strategisena vaihtoehtona on odottaa, että lännen kylmä ja nälkä muuttavat Ukrainalle suotuisan ilmapiirin toiseksi ja että näin Ukrainan saama apu loppuisi.

Minkälainen loppu Putinilla sitten on? Kuten venäläinen emigranttikirjailija **Vladimir Sorokin** Financial Times-lehdelle antamassaan haastattelussa uumoilee, Putinin loppu saattaa olla yhtä teatraalinen kuin loppukohtaus Wagnerin oopperassa. Yksi asia on kuitenkin varma: zombi-imperiumiksi muuttuneen Venäjän loppu voi tulla pian - parissa päivässä kuten vuonna 1917.

Entä kenellä on oikeus hallita Venäjää?

Otsikon nostamaan kysymykseen on myös hyvä vastata lopussa. Kenellä on oikeus hallita Venäjää? Vastaus on yksinkertainen: venäläiset yksin päättävät oman kohtalonsa. Venäjän tulevaisuus on venäläisten oma asia ja heidän vastuullaan on luoda maa, jossa sen kansalaisia kohdellaan ihmisarvoisesti ja että enemmistön ääni kuuluu. Olen vakuuttunut siitä, että itänaapurin tilinteko neuvostovallan sekä sekurokratian ajan todellisuuden kanssa tulee vielä tapahtumaan. He perkaavat oman menneisyytensä yhtä varmasti kuin me

suomalaiset, jotka teemme piakkoin tilinteon suomettuneisuuden ajan kanssa. Uskon vakaasti, että itänaapurin kansoja ei ole predestinoitu diktatuuriin ja kärsimykseen vaan onneen ja hyvinvointiin.

Dosentti Arto Luukkanen, Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen yliopistolehtori (virkavapaalla)

Kirjoittaja on myös perussuomalaisen puolueen puoluesihteerin. Kirjoitus on akateeminen essee, ei perussuomalaisen puolueen kannanotto.

Kolumni edustaa kirjoittajan näkemystä, mikä ei välttämättä vastaa Centrum Balticumin kantaa.